

М.Я. Саламаха
(Львівський національний університет імені Івана Франка)

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ ФАХОВОЇ ТЕМАТИКИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ МОВЛЕННСВИХ НАВИКІВ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглянуто індивідуальну презентацію фахової тематики як засіб заохочення студентів до самостійного вивчення іноземної мови. Встановлено мету, цілі і завдання такої презентації. Описано етапи підготовки презентації, запропоновано методи мотивації студентів до активного прослуховування презентації. Обґрунтовано важливість використання такої презентації у навчальному процесі. Звертається увага на проблеми, які виникають під час самої доповіді і при оцінюванні її викладачем. Розглянуто переваги мультимедійної презентації.

Ключові слова: презентація, проектна робота, доповідь, викладач, слухач, мультимедійна презентація.

Заняття з іноземної мови часто не приносять бажаних результатів. Якість проведення заняття знижує, насамперед, одноманітність методів навчання, які використовує викладач, часте й нецікаве фронтальне опитування, швидке проходження матеріалу та завищений тиск на студентів з боку викладача з метою досягнення високих навчальних результатів. Тому перед викладачем постає завдання зацікавити своїх студентів. Для цього потрібно підняти активність студентів на заняттях, створити невимушену атмосферу та урізноманітнити методи навчання.

Одним з таких методів, який буде спонукати студентів до активної роботи, ініціювання їх творчості і розвитку комунікативних навичок є презентація, або проектна робота. Метод проєктів був запропонований американським педагогом У. Кілпатріком на початку ХХ сторіччя.

Вивченням презентацій займалися такі науковці, як В. Кілпатрік, Е. Колінз, Е.С. Полат, Е.Г. Арванітопуло, В.В. Сафонова та інші.

Проте окремі аспекти були залишені поза увагою, а саме підготовка, проведення і переваги індивідуальної презентації фахової тематики, методи заохочення студентів до проведення і прослуховування таких презентацій.

Презентація (presentation) – у перекладі з англійської мови означає «подання». Презентація – це підсумок певної діяльності студента.

Проаналізуємо детальніше, що таке презентація, які є її види, як підготуватись до презентації і як заохотити студентів готувати якісні презентації.

Об'єктом дослідження є процес проведення індивідуальної презентації фахової тематики як засобу заохочення студентів до самостійного дослідження певної теми, вивчення фахової літератури іноземною мовою і розвитку мовленнєвих навичок.

Предметом дослідження є індивідуальна презентація, її мета, цілі, завдання, етапи проведення.

Мета статті – визначити цілі, завдання і переваги презентації, проаналізувати етапи підготовки і проведення презентації фахової тематики, подати можливі методи заохочення студентів до проведення і прослуховування таких проєктних робіт.

У деяких випадках студенти можуть самостійно обирати собі тему презентації, адже презентація повинна відповідати їхнім зацікавленням, досвіду і знанням.

У процесі здобуття студентами певного фаху, викладачі намагаються спрямувати їх в правильне русло і дають певне коло тем для презентацій. Насамперед, ці проєкти повинні представляти корисність даної теми для студентів. У майбутньому студенти зможуть застосувати результати своєї праці у своїй подальшій професійній діяльності. Тому важливо правильно підібрати список можливих тем для проєктів з фахової тематики. Для природничих

факультетів це може бути презентація певного природного явища чи вченого (його життя, дослідження, досягнення), країни, міста, природних катастроф (для студентів спеціальності «географія»), туристичних ресурсів країни чи певного регіону, готелів, туристичних комплексів (для студентів спеціальності «туризм»), тварин, рослин, квітів, етапів становлення людини, (для студентів біологічного факультету), екологічних проблем (для студентів спеціальності «екологія») і т.д.

Гарним заохоченням перед поданням можливих тем для проектів стане зацікавлення студентів певними вправами. Спочатку можна прочитати, наприклад, про певне місто, країну, вченого і т.п., чи підготувати цікаві вправи, і спитати студентів чи їм знайоме те чи інше місце, людина ... Нехай спробують здогадатися, про що йдеться. Якщо ж вони не здогадаються, то їхнім завданням буде дослідити певні речі і, врешті-решт, прийти до правильної відповіді.

Викладач повинен заздалегідь спланувати оцінювання проектів і познайомити студентів з критеріями оцінювання ще перед початком роботи над проектом. Цей етап є надзвичайно важливим, оскільки під час самої підготовки проекту студенти будуть орієнтуватися на що звертати більшу увагу.

Зазвичай, студенти природничих факультетів готують одну презентацію на семестр. Тому викладачі, знаючи можливості, особливості і рівень знань студентів групи, пропонують, відповідно до цих критеріїв, певну тематику змістового модуля на той чи інший семестр. Наприклад, як тему студентам групи можна запропонувати презентацію країни. Вибір же країни залишається за студентом. Бажано, щоб в групі не було дві і більш презентацій про ту ж країну. Чим більше країн презентуватимуть студенти, тим більше важливої інформації вони для себе відкриють.

Коли студент вже має тему проекту, свого дослідження, він може сміливо починати його виконувати.

Розглянемо визначення, цілі та завдання проекту.

За визначенням О. Пометун і Л. Пироженко, проект — це цільовий акт діяльності, в основу якого покладено інтереси людини. [2, с.19].

Викладачі заохочують студентів до самостійної роботи, до творчого підходу, до залучення всіх можливих ресурсів для отримання бажаного результату. Отримавши таке завдання, студент повинен зі всією серйозністю підійти до його виконання. Необхідно все детально продумати, адже перед ним наступний етап – пошукова діяльність, підбір інформації, творче оформлення і т. д. Це надзвичайно важливий етап, тому що саме тут студент повинен показати всі свої найкращі можливості. У презентації людина повинна показати себе з найкращої сторони. Вона отримала завдання і повинна докласти всіх необхідних зусиль, щоб гідно представити свій проект. Тут необхідно все продумати до деталей і чітко організувати роботу за ретельно спланованими кроками. На даному етапі перед студентом величезний вибір, тому що тільки він може вирішити, що буде кінцевим продуктом його проекту. Проектом можуть бути плакати, картки, індивідуальна розповідь, творча робота з малюнками, аплікацією чи вирізками з періодичних видань, стінгазета, буклети, випуски газет чи журналів на одну з тем, проведення вечірок (концертів, вистав, свят), вікторин чи інтерв'ю [3, с.2].

Як показує досвід, останніми роками все більше студентів готують презентації за допомогою інноваційних технологій. Так, справді, прості презентації (просте читання чи розповідь) не є такими ефективними, як мультимедійні презентації, Flash- чи Power Point-презентації.

Згідно з даними досліджень, що проводились американськими вченими, було виявлено, що під час лекцій студент засвоює тільки 5% матеріалу, під час читання – 10%, роботи з відео/аудіо матеріалами – 20%, під час демонстрації – 30%, під час дискусії – 50%, під час практики – 75%, а коли учень навчає інших – 90% [2, с.9].

Отже, оригінальна подача інформації з додаванням музики і звуку (як наприклад, презентація) є набагато ефективнішою для запам'ятовування, вона справляє незабутні враження, привертає увагу інших і, що найголовніше, не виснажує. Звичайно, кожна презента-

ція, як було сказано раніше, має свої часові обмеження. 7-10 хвилин – це якраз той оптимальний період часу, протягом якого доповідач може утримувати увагу слухачів.

Для чого ж викладачі дають студентам такі завдання?

Основне завдання проекту – зацікавити студентів у набутті досвіду, формуванні певних навичок, знань, поведінки та стилю життя. Цей досвід може стати їм у пригоді в подальшому житті [4, с.3].

Працюючи над проектом студентові потрібно встановити його мету і цілі. Мета повинна бути реальною, соціально-важливою, досяжною і повинна співвідноситися з очікуваними результатами і планом реалізації проекту.

Цілі повинні відповідати початковим літерам англійського слова **SMART**:

S – конкретні (specific);

M – такі, що можна виміряти (measurable);

A – такі, які можна досягти (achievable);

R – реалістичні, або забезпечені ресурсами (realistic or resourced);

T – визначені в часі (timely) [4, с.7].

Прийнятою є класифікація проектів за 5-ма критеріями:

1. *за характером домінантної діяльності*, де розрізняють:

а) пошукові

б) дослідницькі

в) творчі

г) ігрові

д) практично-орієнтовані

е) орієнтувальні проекти

2. *за предметно-змістовою галуззю*:

а) монопроект

б) міжпредметний проект

3. *за тривалістю* розрізняють:

а) короткі

б) довготривалі проекти

4. *за характером контактів* розрізняють:

а) класні

б) міжкласні

в) шкільні

г) загальношкільні

д) міжшкільні

е) міжрегіональні

5. *за кількістю учасників* поділяємо на:

а) індивідуальні

б) парні

в) групові

г) колективні

д) масові [4, с.11-16].

Після того, як проект вже готовий, настає найвідповідальніший момент, коли студент повинен презентувати його перед аудиторією. Такий виступ показує наскільки добре доповідач орієнтується в своїй темі, наскільки граматично і лексично вірно висловлює думки. Тому можна з впевненістю стверджувати, що презентація є засобом подолання мовного бар'єру. У такий спосіб розвивається плинність, правильність і зв'язність мовлення.

Звичайно, не кожен з нас є оратором, і вміння гарно подати свій проект є мистецтвом. Більше того, презентація здійснюється англійською мовою, отже, знання цієї мови відіграє

важливе значення. Але саме знання мови не є ключем до блискучого виступу. Граматично правильно будувати речення – це ще не успіх, хоча й невід’ємний аспект мовлення.

Головне – це те, яку саме інформацію студент повинен подати. Інформація повинна стосуватися теми. Таким чином, проект вимагає вміння правильно відібрати, обробити та подати інформацію.

Лише саме вербальне подання проекту є не цікавим і не ефективним. Якщо доповідач монотонно розповідає про своє дослідження, слухачам вже на 2-3-ій хвилині стає нецікаво і вони втрачають нитку зв’язності і розуміння. В результаті, ефективність від прослуховування такої презентації знижується. В такому випадку потрібно знати секрети ораторства. На допомогу прийдуть жести, інтонація, зміна тембру голосу і різні прийоми залучення аудиторії до свого виступу.

Студенти повинні вміти висловлювати свої думки іноземною мовою, давати оцінки фактам, подіям, володіти прийомами переконання співрозмовника, наводячи докази, аргументуючи висновки, спонукаючи його до реакції на висловлювання або до дискусії [1, с.1].

Розвиток комп’ютерних технологій, які широко завойовують світ у всіх його сферах і галузях, вносить свої корективи і в навчальний процес. Більшість студентів показують зацікавленість у вивченні іноземної мови за допомогою комп’ютера. Викладачі взяли цей факт до уваги і заохочують студентів готувати презентації саме за допомогою комп’ютерних технологій. Отже, як бачимо, комп’ютер використовується як засіб розвитку пізнавальної та професійної мотивації.

Згідно опитування 75% викладачів кафедри іноземних мов для природничих факультетів вважає, що найкращою презентацією є мультимедійна, де поєднуються зображення, звук, анімація та інші засоби представлення інформації. Наголошуємо ще раз, що саме чуючи і бачачи одночасно, слухач краще запам’ятовує інформацію. Під час доповіді можна використовувати фото і відеоматеріали, двовимірну і тривимірну графіку, ролики, музичне оформлення, озвучування диктором, різні довідкові матеріали з текстами і схемами. Саму презентацію можна записати на носій інформації: флеш-пам’ять, CD чи DVD диски. Для перегляду можна використовувати монітор комп’ютера чи екран телевізора.

Мультимедійна презентація – це новий етап у розвитку презентацій. Завдяки такому виду презентацій доповідь стає яскравою, цікавою, незабутньою, вона, ніби, притягує слухачів до себе. Правильно підібрані ролики, відео, музика чи картинки – це ключ до гарних вражень від вашої доповіді. Але головне - не перевантажити доповідь цими засобами.

Викладачі і студенти зразу ж побачили переваги мультимедійної презентації:

- наочність аудіовізуальної інформації і зручність сприйняття;
- зручна інтерактивна форма представлення;
- мобільність та компактність;
- можливість оперативного внесення змін.

Впевнено можна заявити, що саме такі презентації приносять задоволення студентам, причому як доповідачеві, так і слухачам. Без сумніву, доповідач пишається своїм творінням, це його індивідуальний успіх, бо він віддав всього себе цій справі. Він віддано підійшов до розробки цієї доповіді, тому на етапі самої презентації студент показує свої найкращі надбання іншим. Слухачам же залишається маса вражень від почутого і побаченого; вони розуміють корисність такої інформації, відкривають для себе щось нове, розширюють свої знання і досвід. Зауважимо, що таким чином в слухачів і доповідачів розвивається інтерес до вивчення англійської мови.

Під час самої презентації проекту, викладачеві слід звернути увагу на максимальне залучення слухачів до процесу. Часто буває так, що під час проекту, коли доповідач зі всіх сил старається якнайкраще подати свій проект, хтось зі студентів його не слухає, займаючись іншими справами. Тим самим він може відволікати інших слухачів від сприйняття корисної інформації. Тому, на мою думку, викладач повинен додатково залучити інші методи роботи зі студентами для того, щоб кожен з них був максимально втягнений в презентацію, макси-

мально був уважний, максимально сприймав і щоб в нього не було навіть часу займатись чимось іншим. Я пропоную таке вирішення цієї проблеми:

1) Викладач попереджає студентів, що після закінчення презентації він буде задавати їм питання з цієї теми, тому вони повинні бути уважними і нотувати деяку інформацію. За це вони, звичайно, отримають додаткові бали. Або ж питання може задавати своїй аудиторії сам доповідач. Запитання мають бути різного характеру: як загальні, так і такі, які потребують розгорнутої відповіді або ж висловлення власної думки щодо питання.

2) У кінці доповіді викладач може попросити слухачів коротко переказати зміст доповіді.

3) Викладач може звернутися з проханням доповідача, або ж спільно з доповідачем, підготувати різні вправи з теми доповіді. Це можуть бути вправи типу Multiple Choice, Match two halves of the sentences, Insert necessary word... Кожен слухач, отримавши такий листок із завданням, буде старатись максимально вслухатись в слова доповідача, тому що правильно виконавши таке завдання, він отримає додаткові бали.

Після завершення студентом презентації настає ще один відповідальний етап – її оцінювання. При оцінюванні повинен відбутися ще й зворотний зв'язок, який є обов'язковим під час проектної роботи на етапі підведення підсумків. Викладач може запропонувати доповідачеві самому проаналізувати свою роботу, чи попросити це зробити слухачів. А також потрібно поцікавитись, чи виникали в доповідача якісь проблеми, труднощі чи потреби під час підготовки проекту. Доповідач може поділитися своїми враженнями, досвідом чи порадами для того, щоб його колегам було легше при підготовці власних презентацій. В свою чергу слухачі мають право сказати про недоліки чи переваги даного проекту. Викладач озвучує свої зауваження. Можна додати 1-2 заохочувальних бали, якщо доповідач доклав неабияких зусиль у підготовку та оформлення презентації, творчо підійшов до створення проекту чи емоційно забарвив свою доповідь.

При оцінюванні виникає ще два питання – чи оцінювати, чи ігнорувати граматичні помилки і коли саме їх виправляти. Не забуваймо, що ми оцінюємо презентацію загалом, тому якщо презентація була подана в ефектному вигляді, все було чітко і ясно, то кілька граматичних помилок можна і не оцінювати. Не потрібно забувати про такі істотні причини помилок як хвилювання чи надзвичайна емоційність розповіді.

Щодо часу, коли саме виправляти помилки, я вважаю, що не варто робити це під час самої презентації. Краще занотувати ці помилки і повідомити їх після презентації. Перевірити, чи студент випадково допустився граматичної помилки можна таким чином: викладач просить доповідача перекласти речення, в якому була допущена помилка. Якщо студент перекладає правильно, то причиною створення помилки були вищезгадані фактори. Якщо ж допускає помилку, то дана граматична тема не була ним закріплена, і тому варто звернути на неї увагу ще раз.

У цілому, в реалізації індивідуального проекту можна виділити такі етапи:

1). **підготовчий** – під час якого визначається тема, мета і завдання проекту, розробляється первинний план дій;

2). **виконавчий**, коли здійснюється пошуково-дослідницька робота, підбір, аналіз інформації та формування висновків;

3). **заключний** – це підготовка проекту до презентації, сама презентація, оцінка проекту і оголошення результатів.

Як бачимо, метод індивідуальних проектів/презентацій потрібний і ефективний в навчальному процесі. Він має такі переваги:

1) доповідач розвиває свою незалежність, здатність робити вибір та діяти самостійно;

2) студент навчається, розвивається і отримує задоволення від своєї діяльності;

3) відбувається інтеграція знань студентів з різних видів діяльності для реалізації завдань проекту, розширення знань;

4) розвивається орієнтація студента на виконання певних завдань; студент вчиться відстоювати власну точку зору та формувати відповідальність за роботу;

5) (напевно, найважливіше для викладання іноземної мови) – студент набуває досвіду і навичок комунікативної діяльності іноземною мовою. Таким чином, він може розширити свій словниковий запас, вживати нові граматичні конструкції і, можливо, саме цей проект стимулює студента до наполегливішого вивчення іноземної мови [3, с.2].

Підсумовуючи ці дослідження, можемо зробити такі висновки. Проект – це індивідуальна робота студента над своєю темою чи завданням. Метою проекту є заохотити студентів до самостійного вивчення іноземної мови. Завданням проекту є навчити студентів творчо підходити до підготовки проекту, вивчати фаховий матеріал і граматично правильно сформулювати доповідь. Три етапи підготовки презентації є важливими і вимагають певних зусиль і навичок. За допомогою певних додаткових вправ ми можемо залучити всіх студентів групи до уважного прослуховування таких проектів. Завдяки своїм численним перевагам проект активно застосовується на заняттях з іноземної мови.

Аналіз мети основних етапів підготовки та проведення презентацій фахової тематики не вичерпує усіх аспектів проблеми підвищення ефективності процесу формування мовленнєвих навичок студентів. Оптимізація процесу формування у студентів іншомовної комунікативної компетенції та використання з цією метою інших активних та інтерактивних методів навчання на заняттях з іноземної мови може бути предметом подальших наукових досліджень.

Список літератури:

1. Горелова Л.М. Презентація як засіб формування професійного інтересу студентів до вивчення іноземної мови / Л.М. Горелова, Г.С. Бернацька // Матер. П'ятої всеукраїнська наук.-практ. Інтернет-конференції «Простір і час сучасної науки», 2009. – 3 с.

2. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – 136 с.

3. Назаренко О.І. Мультимедійна презентація як ефективний спосіб інтегрування чотирьох мовленнєвих умінь у навчанні англійської мови для професійного спрямування / О.І. Назаренко. – Режим доступу: 25.11.2010 <http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vkpi/FPP/.../10_Nazarenko.pdf.htm> – Заголовок з екрана. – Мова українська.

4. Презентація "Що таке проект". – Режим доступу: 25.11.2010 <http://www.loippo.lviv.ua/fusion/uploads/sho_take_proekt.ppt.htm> – Заголовок з екрана. – Мова українська.

М.Я. Саламаха

ИНДИВИДУАЛЬНАЯ ПРЕЗЕНТАЦИЯ ФАХОВОЙ ТЕМАТИКИ КАК ЭФЕКТИВНОГО МЕТОДА РАЗВИТИЯ РЕЧЕВЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

В статье рассмотрено профессиональную индивидуальную презентацию как способ поощрения студентов к самостоятельному изучению иностранного языка. Установлено цель и задания такой презентации. Описано этапы подготовки презентации, предложено методы поощрения студентов к активному прослушиванию презентации. Обосновано важность использования такой презентации в учебном процессе. Внимание обращается на проблемы, которые возникают во время самого доклада и при оценивании его преподавателем. Рассмотрено преимущества мультимедийной презентации.

Ключевые слова: презентация, проект, проектная работа, доклад, докладчик, преподаватель, слушатель, мультимедийная презентация.

INDIVIDUAL PRESENTATION OF PROFESSIONAL THEMES AS THE EFFECTIVE METHOD OF DEVELOPMENT OF STUDENTS' SPEECH SKILLS IN THE PROCESS OF STUDYING THE FOREIGN LANGUAGE

The article deals with the individual presentation of professional themes as the means of encouragement of students to self-study foreign language. The aim, targets and tasks of such presentation have been defined. The stages of preparation to the presentation have been described; the methods of students' motivation for active listening to presentations have been suggested. The importance of use of such presentation in teaching process has been proved. Attention has been paid to the problems which appear during the report and during estimation of this report by the teacher. The advantages of multimedia presentation have been examined.

Key words: presentation, project, report, reporter, tutor, listener, multimedia presentation.

